

STAATSNATUURRESERVAAT

CANISYLIET

Vogelrapport 2000 - 2001

Franklin L. L. TOMBEUR

INLEIDING

Ook dit jaar blijft het verslag inhoudelijk beperkt tot een rapportage omtrent het onderzoek aan de aanwezigheid c.q. afwezigheid van vogelsoorten, hun verspreiding en hun talrijkheid, en dit zowel binnen als buiten de periode van reproductie. De reproductieve cyclus wordt met de uitgebreide territoriumkartering gemonitord (zie verder).

Tevens worden op een (nog) niet regelmatige basis notities gemaakt inzake voedsel- en gedragsecologie en het ruimte- en tijdsgebruik van een aantal soorten.

Met beheerders (Staatsbosbeheer, Dienst Landelijk Gebied, Stichting Landschapsbeheer Zeeland, Waterschap Zeeuws-Vlaanderen) en gebruikers (landbouwers, bezoekers) worden zowel formele als informele contacten onderhouden. Vooral de vele gidsbeurten bieden een goede mogelijkheid om te achterhalen wat er aan wensen en behoeften onder deze laatste doelgroep leeft. Hoewel een tevredenheidsmeting ontbreekt durven wij te stellen dat bezoekers in grote mate enthousiast zijn over de inrichting. Velen ervaren het gebied als 'zeer mooi' en bevestigen hun onbekendheid met 'al dat moois'. Ook van de kant van de werkgroep 'Behoud Canisvliet' wordt gevraagd om verder te gaan met de verdere inrichting van het gebied. Behalve een vraag doet deze groep ook het aanbod tot verdere medewerking.

Met dank aan de leden van de werkgroep 'Behoud Canisvliet', het bestuur en de leden van de Heemkundige Kring Sas van Gent, de leden van de vogelwerkgroep van de Natuurbeschermingsvereniging Oost-Zeeuws-Vlaanderen 'De Steltkluut', de natuurgidsen en personeelsleden van Staatsbosbeheer regio West Brabant-Deltagebied en beheerders en medewerkers van het bezoekerscentrum De Baeckermat in Westdorpe.

adres van de auteur : Franklin L.L. TOMBEUR, Brusselsesteenweg 420, 9050 Ledeborg België

adres van de werkgroep 'Behoud Canisvliet' : J. SANDERSE, Stationstraat 53, 4551 EL Sas van Gent, Nederland

VOGELONDERZOEK - SOORTBESPREKING

Canisvliet werd tussen 1 oktober 2000 en 30 september 2001 137 maal bezocht met 344 uur aanwezigheid en onderzoek ter plaatse. Er werden 129 soorten en ondersoorten waargenomen en 66 soorten hadden één of meerdere broedterritoria.

Het broedvogelonderzoek verloopt volgens de gestandaardiseerde wijze van het Broedvogel Monitoring Project van SOVON (uitgebreide territoriumkartering). Er zijn vier proefvlakken : twee BMP-**A** voor alle soorten (één met voornamelijk riet en één met bomen en struiken) en twee BMP-**W** voor akker- en weidevogels.

Het ganse gebied tenslotte is een proefvlak BMP-**B** dat op een aantal landelijk te volgen bijzondere soorten wordt gemonitord. Ten behoeve van het **weidevogelmeetnet** werden bijkomende data verzameld voor SOVON.

In bijlage :

- lijst van alle waargenomen soorten en ondersoorten met al naargelang de soort de vermelding broedterritorium of het exacte aantal broedterritoria in 2001
- exact aantal broedterritoria per proefvlak BMP-A en BMP-W voor de geselecteerde soorten in 2001
- voorjaarsfenologie, met een overzicht van de laatste zes voorjaren 1996-2001
- gegevens van het trekvogelonderzoek in de Canisvliet Binnenpolder najaar 2001

Wat broedvogels betreft deed zich een drama voor in de Anthonypolder, meer bepaald het gedeelte waar nog landbouw wordt bedreven. Vanwege de natte winter en voorjaar waren tot eind april enkele percelen nog te nat om het land te kunnen bewerken. De bodem was dicht geslempd en met de stijgende temperaturen begin mei ontstond hier een biotoop van kale uitdrogende zandige bodem met microreliëf (aardappelruggen). Dit was voor Kluut, Kievit, Kleine Plevier en Scholekster erg aantrekkelijk, hetgeen resulteerde in 10 legsels van de Kluut, één van de Kleine Plevier, twee van de Kievit en één van de Scholekster. Met het aanblijven van warm, droog weer kwam ook voor de boer de kans om alsnog het land te bewerken. Niettegenstaande een aantal nesten gemarkeerd waren, hadden wij niet de kans afspraken te maken. Op 12 mei gingen in de namiddag alle legsels verloren !

Hoewel ook gegevens werden verzameld voor het weidevogelmeetnet van SOVON, gaat het hier nog niet om onderzoek naar ei- en jongerenproductie. Wat dat laatste betreft werden er weinig jongen waargenomen van Kievit, Grutto en Tureluur in de reservaatgebieden. Oorzaak onbekend. Het aantal territoria van deze 3 soorten lag nochtens lichtjes hoger dan 2000.

Ook op het slibdepot waren nog wat kale plekken waar Kluut en Scholekster met succes hebben gebroed

In dezelfde Anthonypolder, maar op een aantal andere percelen, waren ook al weer vanwege de natte winter en voorjaar, de aardappelen niet geoogst en bleven de vruchten in de grond zitten. Zowel ganzen (Kolgans, Grauwe Gans en Toendrarietgans), eenden (Wilde Eend en Bergeend) als kraaien, duiven en meeuwen deden zich hieraan de ganse winter en voorjaar te goed. Hun verblijf op deze percelen heeft allicht de schade op andere percelen in de Canisvlietpolder beperkt. Met de "uitgediepte" kreek voor drink- en badwater en als veilige slaappleaats ernaast, alsmede een perceel graszaad en de reservaatgronden vlakbij waren uitstapjes naar de akkerbouwgebieden eerder uitzondering dan regel. Dat die aardappelen nog door de dieren geconsumeerd worden wekt toch verwondering. Die knollen zijn immers geheel beurs om niet te zeggen rot en schimmelig.

De kwelplassen in de Anthonypolder zijn een trefpunt voor vogels geworden. Opvallend is dat Dodaars, Fuut, Roodhalsfuut en Geoorde Fuut op deze plassen werden genoteerd. Reigerachtigen, ganzen, zwem- en duikeenden vinden er klaarblijkelijk voedsel, evenals de IJsvogel.

SOORTBESPREKING

Vanwege het lokale en regionale belang worden alle waargenomen ganzen, prooivogels en primaire en secundaire weidevogels kort toegelicht. Een aantal mooie waarnemingen van andere soorten willen we de geïnteresseerde vogelaar niet onthouden. Bij een aantal soorten zijn tabellen gevoegd met het aantal broedterritoria sinds 1998 in de twee proefvlakken die specifiek op weide- en akkervogelsoorten worden gemonitord.

Fuut Voor het eerst sinds de herinrichting werd er ook gebroed in de kwelplas in de Anthonypolder

Roodhalsfuut Vier waarnemingen van eenzelfde vogel op de kwelplas in de Anthonypolder tussen 22 oktober en 2 november.

Geoorde Fuut Eén vogel op 13 en 15 juli op de kwelplas in de Anthonypolder

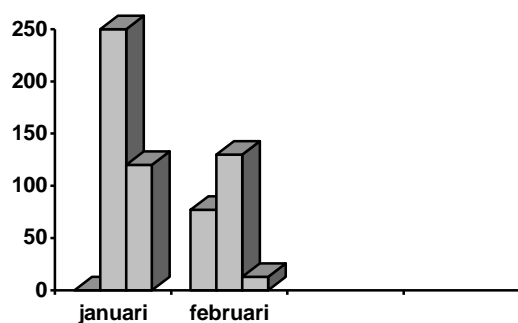
Grote Zilverreiger Eén vogel op 10 mei en zelfs twee vogels op 25 augustus. Een bevestiging van de landelijke trend ?¹

Purperreiger Een merkwaardige datum is wel een vogel bij een drinkput op 1 juni.

Lepelaar Reeds voor het vierde achtereenvolgende seizoen enkele waarnemingen. Een landelijk verschijnsel ?

Knobbelzwaan Een broedgeval (4 jongen) op de kreek is voor zover kan nagetrokken worden nooit gebeurd. Wel was deze soort in het verleden broedvogel op de Molenkreek en de Rijkswaterleiding, o.m. nog in 1991.

Toendrarietgans Na een eerste pleisterend groepje van 21 vogels op 2 december duurde het tot half januari eer echt sprake kon zijn van regelmatig pleisterende groepen. Die verbleven zowel op de kreek, de nieuwe graslanden als op een perceel graszaad en enkele percelen niet geoogste aardappelen.

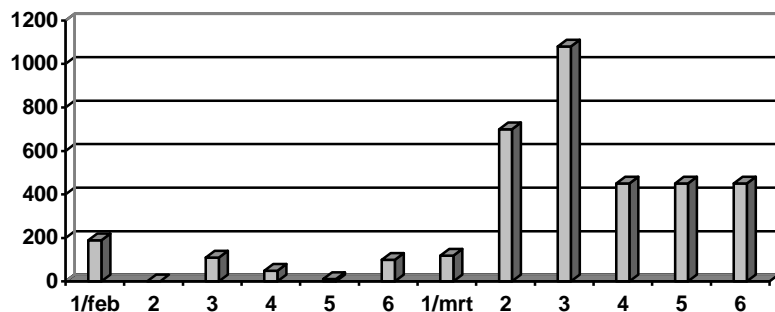

Maxima Toendrarietgans per decade in januari-februari 2001

Kolgans Op 6 januari noteerden we de eerste doortrekkende vogels. Maar het duurde tot begin februari eer de opbouw van een lokaal pleisterende groep begon. Aanvankelijk vooral verblijf op de kreek. In plaats dat de vogels zoals gewoonlijk eind februari vertrokken namen de aantallen in maart nog toe. Zulks was voordien nooit vertoond op Canisvliet. Ook nu verbleven de vogels

¹ Voslamber B.;2001; Grote Zilverreigers : Hollandse natuur steeds sierlijker; Sovon-Nieuws nr.1 : 9

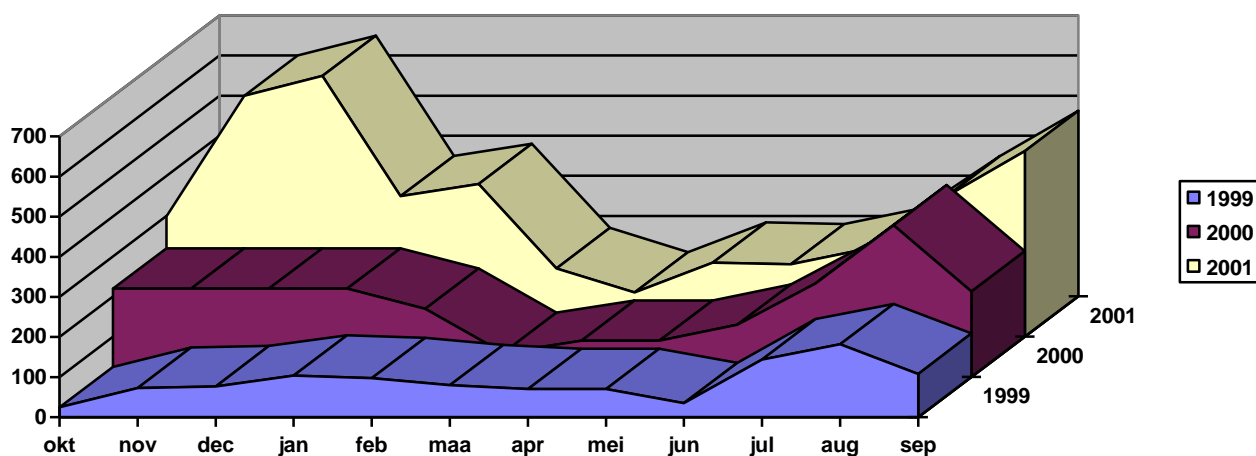
frequent op een perceel graszaad en enkele percelen niet geoogste aardappelen. De dieren bleven uitzonderlijk lang, een verschijnsel waarover ook gerapporteerd werd in Duitsland². Voor de gehele delta nochtans was het een “normale” maand maart.³

Maxima Kolgans per pentade februari-maart 2001

Op 6 en 8 maart deden we ook een halsbandaflezing van een volwassen vogel. Deze bleek als onvolwassen mannetje geringd te zijn op 29 januari 2000 in de Bickerspolder Eemdijk/Utrecht. Bijna een jaar later werd hij afgelezen op 5 januari 2001 ten westen van Haren/Oss Noord Brabant, 130 km ten noordoosten van Canisvliet (Universität Osnabrück Gänseforschung)

Grauwe Gans De Grauwe Gans legt de impasse bloot waarin we met onze maatschappelijke behoeften aan voedsel, rust, groen, ruimte, etc zijn beland ! Als onmisbaar element in een dynamisch biotoop van moeras, open water, verlanding en vernatting wordt zijn groot aanpassingsvermogen weinig geapprecieerd in de landbouw. De maandelijkse maxima zijn t.o.v. vorige jaren toegenomen (zie onderstaande tabel)

Maandelijkse maxima Grauwe Gans oktober 1999 - september 2001

² Der Falke 48 (2001) : 118-119 & 186-187

³ Bervoets C.M.;2001;Ganzen en Kleine Zwanentellingen in Zeeland Seizoen 2000/2001;Ritthem

Afgelopen seizoen waren er minder broedterritoria. Aanvankelijk zochten wij de mogelijke oorzaak in de richting van concurrentie met de Canadese Gans⁴. Achteraf bleek dat ook in Canisvliet eieren waren geschud. Een aantal koppels zijn wel overgegaan tot een tweede broedsel, maar de interpretatie en validering van de uitgebreide territoriumkartering valt daarmee voor een flink deel in het water. Welke cijfers moeten nu in de toekomst gehanteerd worden ?

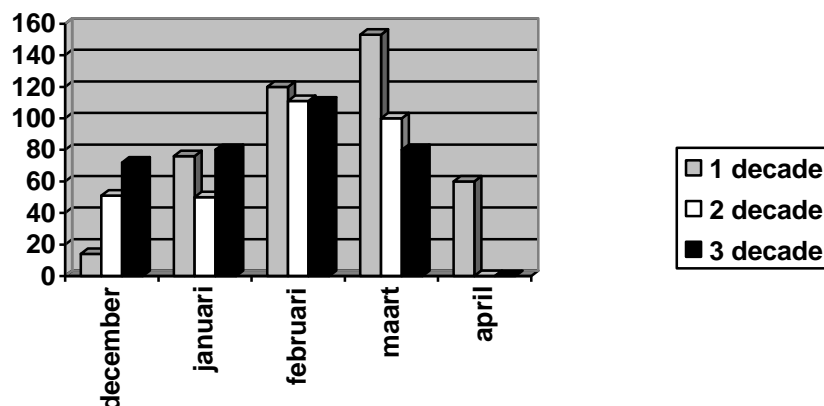
Zoals reeds hoger beschreven deden honderden vogels zich te goed aan niet geogoste aardappelen in de periode december-februari.

Canadese Gans De aantallen kwamen nooit boven de 20 vogels. Meestal waren er maar een tiental vogels waar te nemen. Uitzondering hierop vormt 23 augustus toen een op een uurtje tijd 403 vogels vooral van uit noordelijker gelegen gebieden in Canisvliet toestroomden. De vogels arriveerden in groepen van 40-50 vogels om te drinken o.m. op de kwelplassen. Dat aantal zakte de volgende dagen zeer snel tot enkele vogels. Op 22 september waren er eveneens 143 vogels aanwezig.

Brandgans Hoewel solitaire exemplaren steeds verdacht zijn (ontsnapte erfvogels) zijn waarnemingen van groepjes geen bewijs van wilde staat zo o.m. 18 ex op 2 januari, 21 ex op 8 maart, 9 ex op 12 maart, 17 ex op 5 september, 13 ex op 10 september en 11 ex 15 september.

Bergeend *Secundaire weidevogelsoort* Waar aardappelen niet gerooid werden in de Anthonypolder sloot deze soort zich aan bij Kol-, Riet- en Grauwe Ganzen. De aantallen liepen daar flink op.

Jaar	Aantal territoria proefvlak Westelijke Anthonypolder	Aantal territoria proefvlak Canisvlietpolder	Totaal aantal territoria beide proefvlakken
2001	7	3	10
2000	7	3	10
1999	3	4	7
1998	8	4	12

Maxima Bergeend per decade op percelen ongerooide aardappelen in december 2000 - april 2001

Krakeend *Secundaire weidevogelsoort*

Jaar	Aantal territoria proefvlak Westelijke Anthonypolder	Aantal territoria proefvlak Canisvlietpolder	Totaal aantal territoria beide proefvlakken
2001	4	0	4
2000	3	1	4
1999	1	1	2
1998	1	0	1

Wintertaling *Secundaire weidevogelsoort*

Jaar	Aantal territoria proefvlak	Aantal territoria proefvlak	Totaal aantal territoria beide
------	-----------------------------	-----------------------------	--------------------------------

⁴ Tombeur F; in druk; Grauwe Ganzen, meer onderzoek gewenst; De Steltkluut

	Westelijke Anthony polder	Canisvlietpolder	proefvlakken
2001	0	0	0
2000	1	0	1
1999	1	1	2
1998	0	0	0

Wilde Eend *Primaire weidevogelsoort*

Jaar	Aantal territoria proefvlak Westelijke Anthony polder	Aantal territoria proefvlak Canisvlietpolder	Totaal aantal territoria beide proefvlakken
2001	9	2	11
2000	6	4	10
1999	6	4	10
1998	3	3	6

Zomertaling *Primaire weidevogelsoort*

Jaar	Aantal territoria proefvlak Westelijke Anthony polder	Aantal territoria proefvlak Canisvlietpolder	Totaal aantal territoria beide proefvlakken
2001	2	0	2
2000	2	0	2
1999	1	1	2
1998	1	0	1

Slobeend *Primaire weidevogelsoort*

Jaar	Aantal territoria proefvlak Westelijke Anthony polder	Aantal territoria proefvlak Canisvlietpolder	Totaal aantal territoria beide proefvlakken
2001	9	1	10
2000	5	2	7
1999	9	4	13
1998	2	3	5

Tafeleend

Jaar	Aantal territoria proefvlak Westelijke Anthony polder	Aantal territoria proefvlak Canisvlietpolder	Totaal aantal territoria beide proefvlakken
2001	3	0	3
2000	2	0	2
1999	0	0	0
1998	0	1	1

Kuifeend *Primaire weidevogelsoort* De Kuifeend profiteert in de Westelijke Anthony polder ongetwijfeld van de wat ruigere structuur van de vegetatie, gevolg van een extensieve beweiding, in tegenstelling van de Canisvlietpolder waar de beweiding een stuk intensiever verloopt.

Jaar	Aantal territoria proefvlak Westelijke Anthony polder	Aantal territoria proefvlak Canisvlietpolder	Totaal aantal territoria beide proefvlakken
2001	21	2	23
2000	7	0	7
1999	4	0	4
1998	0	1	1

Bruine Kiekendief Er waren twee succesvolle broedgevallen met respectievelijk twee en drie jongen.

Blauwe Kiekendief Alles samen slechts vijf waarnemingen van volwassen vrouwtjes in november-maart.

Sperwer Vrij frekvent te zien vooral in het najaar. Een vrouwtje werd nog gezien op 27 mei, 15 juli en 1 augustus.

Buizerd Vrij frekvent te zien vooral in najaar en winter tot maximaal 4 vogels.

Torenvalk Twee koppels hadden duidelijk Canisvliet uitgekozen als voedselbron voor hun jongen. De nesten zelf lagen even buiten het gebied, met name aan de Passluis (4 jongen) en op de Zuid-Chemie (3 jongen).

Boomvalk Twee oktober- en één meiwaarenming.

Patrijs *Secundaire weidevogelsoort* Dat de Patrijs een zorgenkind is is bekend. In de reservaatgedeelten is de soort als broedvogels verdwenen. De beide broedterritoria lagen integendeel vlakbij een grensmilieu van akker/wegberm !

Jaar	Aantal territoria proefvlak Westelijke Anthonypolder	Aantal territoria proefvlak Canisvlietpolder	Totaal aantal territoria beide proefvlakken
2001	0	0	0
2000	0	0	0
1999	1	3	4
1998	2	0	2

Waterhoen *soort met "grasland-binding"*

Jaar	Aantal territoria proefvlak Westelijke Anthonypolder	Aantal territoria proefvlak Canisvlietpolder	Totaal aantal territoria beide proefvlakken
2001	2	0	2
2000	2	0	2
1999	3	0	3
1998	0	0	0

Meerkoet *Secundaire weidevogelsoort* Het najaar, de winter en het voorjaar waren heel nat en zorgden voor maandenlange overstromingen in de Westelijke Anthonypolder. Zorgde die ook voor een explosieve toename van Zeegroene Rus (*Juncus inflexus*) want precies in deze zodevormende soort werden veel nesten aangetroffen ? Ook in de deels ondergelopen wilgenopslag in de kwelplas bevonden zich heel wat nesten.

Jaar	Aantal territoria proefvlak Westelijke Anthonypolder	Aantal territoria proefvlak Canisvlietpolder	Totaal aantal territoria beide proefvlakken
2001	19	3	22
2000	7	0	7
1999	3	0	3
1998	1	0	1

Scholekster *Primaire weidevogelsoort*

Jaar	Aantal territoria proefvlak Westelijke Anthonypolder	Aantal territoria proefvlak Canisvlietpolder	Totaal aantal territoria beide proefvlakken
2001	1	1	2
2000	1	2	3
1999	5	1	6
1998	3	1	4

Kluut *Secundaire weidevogelsoort* Nu grote delen van de graslanden het pioniersstadium achter de rug hebben verdwijnt de Kluut - zoals verwacht - uit deze terreinen. De beide broedgevallen in de Westelijke Anthonypolder grepen plaats precies op die plekken waar slik was drooggevallen.

Jaar	Aantal territoria proefvlak Westelijke Anthonypolder	Aantal territoria proefvlak Canisvlietpolder	Totaal aantal territoria beide proefvlakken
2001	2	0	2
2000	4	1	5
1999	5	6	11
1998	7	6	13

Kleine Plevier

Jaar	Aantal territoria proefvlak Westelijke Anthonypolder	Aantal territoria proefvlak Canisvlietpolder	Totaal aantal territoria beide proefvlakken
2001	2	1	3
2000	2	0	2
1999	2	2	4
1998	3	1	4

Goudplevier Als soort die tijdens de trek spaarzaam tot onbegroeid terrein prefereert (dan frekwent te zien op stoppelvelden in de Canisvlietbinnenpolder) vermijdt de Goudplevier de vrij ruige graslanden van het reservaat. Slechts twee waarnemingen.

Kievit *Primaire weidevogelsoort* Ook de Kievit is vrijwel nooit in grote groepen als doortrekker en overwinteraar in de graslanden te zien.

Jaar	Aantal territoria proefvlak Westelijke Anthonypolder	Aantal territoria proefvlak Canisvlietpolder	Totaal aantal territoria beide proefvlakken
2001	22	6	28
2000	23	3	26
1999	15	2	17
1998	18	2	20

Watersnip *primaire weidevogelsoort* Net als de Wintertaling verschijnt deze soort soms in flinke aantallen op grasland dat in korte tijd overstroomt als gevolg van overvloedige regen.

Grutto *Primaire weidevogelsoort* Er werden weliswaar 6 territoria getotaliseerd maar het succes was heel gering. Er werden weinig jongen gezien zodat er mag aan getwijfeld worden of wel alle koppels tot eileg zijn gekomen.

Jaar	Aantal territoria proefvlak Westelijke Anthonypolder	Aantal territoria proefvlak Canisvlietpolder	Totaal aantal territoria beide proefvlakken
2001	5	1	6
2000	2	0	2
1999	6	1	7
1998	1	0	1

Zwarte Ruiter Eén januari- en twee februariwaarnemingen zijn vermeldenswaard. Voor Canisvliet betekent dit pas de derde januari- en de tweede en derde februariwaarneming.

Tureluur *Primaire weidevogelsoort* Ook van deze soort werden weinig jongen waargenomen. Er was ook een territorium op het baggerdepot.

Jaar	Aantal territoria proefvlak Westelijke Anthonypolder	Aantal territoria proefvlak Canisvlietpolder	Totaal aantal territoria beide proefvlakken
2001	5	1	6
2000	4	1	5
1999	6	1	7
1998	4	1	5

Zwartkopmeeuw Twee doortrekkende vogels op 20 april. Dit is pas de derde waarneming, hoewel de soort in de vrij nabije omgeving (Sidmar-terreinen België) broedvogel is. De vorige waarnemingen van telkens één vogel waren op 27 maart 1976 en 15 april 1979.

Kokmeeuw *Secundaire weidevogelsoort* De verrassing van het seizoen kwam er begin mei toen een aantal koppels Kokmeeuw tot broeden overgingen in een zeer drassig gedeelte van de Anthonypolder (in ontwikkeling gebracht sinds 1997). Op 10 mei waren er 3 nesten met 1 ei en 2 nesten met 2 eieren alsmede nog eens 5 nesten in aanbouw. Op 12 en 13 mei telden we telkens 2 nesten met 1 ei, 1 nest met 2 eieren en 4 nesten met 3 eieren, alsmede twee lege nesten. Jammer genoeg waren er op 8 mei koeien ingeschaard. Met toenemende uitdroging werd de kolonie voor hen bereikbaar. Hoewel waarschijnlijk ook een aantal eieren zijn geroofd mogelijks door kraaien zijn uiteindelijk alle nesten vertrapeld en werd de kolonie verlaten. Op 17 mei waren er maar 2 nesten met 3 eieren, 1 nest met 2 eieren en 2 nesten met 1 ei mee over. Op 22 mei bleef er niks meer over !

De Kokmeeuw heeft voor het laatst en zeer waarschijnlijk enige keer gebroed in Canisvliet in 1964.

Visdief *Secundaire weidevogelsoort* Deze soort laat zich steeds minder waarnemen op Canisvliet. Slechts één vogel op 12 mei.

Tortelduif Met negen broedterritoria (vorig jaar zes) gaat deze soort een beetje in tegen de landelijke trend en deze voor polderbossen die een dalende trend vertonen⁵.

Kerkuil Hoewel de vogel zelf niet werd gezien, werden aan deze soort toegeschreven braakballen gevonden in februari, maart, april en mei en augustus steeds op dezelfde plek. Uit het archief blijken er slechts twee waarnemingen te kunnen worden toegeschreven aan Canisvliet 22 maart 1975 en 16 januari 1976. Andere gevallen hebben betrekking op gegevens van in Westdorpe verblijvende exemplaren. Meldingen van “witte uil” langs de Vissersverkorting zijn niet voldoende gedocumenteerd.

Ransuil Het lag in de lijn der verwachtingen dat deze soort zich als broedvogel zou vestigen. De toename van aantrekkelijk jachtgebieden, o.m. verwilderde boomgaard, nieuwe aanplantingen en oude aanplantingen met veel dood hout waar de vogels meerdere malen jagend werden geobserveerd, zal daarin wel een rol spelen. Er kwamen twee jongen groot. Of de soort voordien broedvogel was, valt moeilijk uit te maken. Zulks zou het geval kunnen geweest zijn in 1977, 1978, 1980, 1984 en meer bepaald in 1985 en 1991 (april-, mei-, juniwaarnemingen). Johan van de Steen die “hoge” broedcodes hanteerde vermeldde de soort nooit als broedvogel. De eerste waarneming voor Canisvliet dateert slechts van november 1972.

Ijsvogel Ook dit jaar nam het aantal waarnemingen nog toe, met een eerste vogel reeds op 30 juni en de laatste waarneming op 26 maart. Dit is pas de derde juni-waarneming (vorige in 1975 en 1993) en pas de tweede maartwaarneming (vorige in 1984).

Groene Specht Zachte winters en de beschikbaarheid van een groter graslandareaal sinds 1998 is een mogelijke verklaring voor de goede resultaten van deze soort : 3 territoria. De vogels zijn zeer frequent in de graslanden waar te nemen. Het eerste broedgeval dateert van 1993. Mogelijks ook in 1994 en 1995. Sinds 1996 jaarlijks.

Veldleeuwerik *Primaire weidevogelsoort* De Veldleeuwerik staat als broedvogel zwaar onder druk in Nederlandse landbouwgebieden. In Engeland is de afname zelfs catastrofaal in de “lowlands”⁶. In de graslanden in Canisvliet lijkt het ook minder goed te gaan. Dit kan te maken hebben met de vrij hoge vegetatie die door de Veldleeuwerik minder zou geprefereerd worden. Ook de nabijheid van aanplantingen, hagen en singels wordt bij het broeden gemeden. Ook buiten het broedseizoen is de soort, vanwege zijn voorkeur voor kort begroeide terreinen, maar in klein aantal aanwezig.

Jaar	Aantal territoria proefvlak Westelijke Anthonypolder	Aantal territoria proefvlak Canisvlietpolder	Totaal aantal territoria beide proefvlakken
2001	5	1	6
2000	9	0	9
1999	10	0	10
1998	7	0	7

Reeds voor het derde achtereenvolgende jaar worden flink wat **Huiszwaluwen** gezien (max. 60). De aantallen van de **Boerenzwaluw** lagen ook hoger dan de vorige jaren (tot zo'n 150 vogels in mei en 120 in september)

Graspieper *Primaire weidevogelsoort*

De gestage toename van het aantal territoria in de Westelijke Anthonypolder kan te maken hebben met de toenemende mozaïekstructuur van de vegetatie die een optimaal habitat zou kunnen zijn voor deze soort ⁷

Jaar	Aantal territoria proefvlak Westelijke Anthonypolder	Aantal territoria proefvlak Canisvlietpolder	Totaal aantal territoria beide proefvlakken
2001	8	0	8
2000	7	1	8
1999	6	0	6
1998	3	1	4

⁵ van Manen W.;2001;Wat is er aan de hand met de broedvogels in de polderbossen ?;Sovon-Nieuws nr.1 : 16-17

⁶ Donald P. et al.;2001;Factors affecting the territory distribution of Skylarks *Alauda arvensis* breeding on lowland farmland;Bird Study 48 : 271-278

⁷ D.P.Vanhinsbergh & D.E.Chamberlain;2001;Habitat associations of breeding Meadow Pipits *Anthus pratensis* in the British uplands;Bird Study 48 : 159-172

Gele Kwikstaart *Primaire weidevogelsoort* Slechts op doortrek werden enkele Gele Kwikken gezien en verder was er slechts één enkel broedterritorium. Daarbuiten was de Gele Kwik afwezig in Canisvliet ! Aan drassig grasland met koeien (koewachtertje) ontbreekt het nochtans niet. Wat er precies aan de hand is valt moeilijk uit te maken. Langs Engelse rivieren en kanalen daalde de broedvogelpopulatie tussen 1994 en 1999 met 29%⁸.

Jaar	Aantal territoria proefvlak Westelijke Anthonypolder	Aantal territoria proefvlak Canisvlietpolder	Totaal aantal territoria beide proefvlakken
2001	1	0	1
2000	3	2	5
1999	4	1	5
1998	4	0	4

Witte Kwikstaart *soort met "grasland-binding"* Deze soort is een vrij regelmatige verschijning op Canisvliet, met uitzondering van de periode november-februari. Opvallend is dat reeds jaren geen grote groepen (20 vogels en meer) meer genoteerd worden (slaapplaatsen).

Jaar	Aantal territoria proefvlak Westelijke Anthonypolder	Aantal territoria proefvlak Canisvlietpolder	Totaal aantal territoria beide proefvlakken
2001	2	0	2
2000	2	1	3
1999	3	1	4
1998	4	2	6

Blauwborst Een eerste koppel werd gezien op 6 maart, wat de vroegste datum ooit is voor Canisvliet (was 15 maart). Dit jaar is het aantal broedterritoria op onverklaarbare wijze gezakt naar (slechts) twee territoria !

Kramsvogel Reeds twee seizoenen na mekaar is het aantal waarnemingen van deze soort aan de lage kant en ook de aantallen vogels zijn zeer miniem.

Koperwiek Ook deze soort werd reeds voor het derde opeenvolgende seizoen weinig waargenomen en daarenboven in zeer geringe aantallen.

Rietzanger Eén enkele waarneming op 31 maart !

Tjiftjaf We noteerden nog twee november- en vier decemberwaarnemingen.

Fitis Slechts éénmaal een zingende vogel op 19 april ! Deze soort verschijnt nauwelijks op Canisvliet en lijkt de (dalende) landelijke trend te volgen⁹.

Baardmannetje Een opmerkelijke waarneming is deze van 2 tot 3 vogels op 6 juni. Met uitzondering van de broedgevallen in 1996 zijn in juni nooit Baardmannetjes waargenomen op Canisvliet.

Huismus De enige plek waar deze soort kan waargenomen worden in Canisvliet en ook af en toe broedt is de bouwplaats nabij het buurtschap. Twee andere "antropofiele" soorten die alleen op deze plek wel eens tot broeden komen binnen Canisvliet, zijn Turkse Tortel en Putter.

Keep Van deze soort was er slechts één enkele waarneming !

Groenling Zeer lage aantallen, maximaal 4 vogels !

⁸ Yellow Wagtails sinking - Waterways Bird Survey's latest population trends; BTO News nr.231 : 12-13

⁹ Fitis-raadsels; Sovon-Nieuws nr.3 2001 pag15-16

Putter Zeer lage aantallen, maximaal 8 vogels. Ontbrak in december-februari.

Sijs Zeer lage aantallen, slechts 7 waarnemingen !

Kneu Het aantal waarnemingen daalt schrikbarend. Buiten de eigen broedvogels wordt de soort nog nauwelijks opgemerkt ! In Engeland is de populatie-index met 59% gedaald over de laatste dertig jaar. Vooral het mislukken van ei- en jongerenproductie is toegenomen. Oorzaken zijn momenteel onbekend¹⁰.

Barmsijs Een groepje van 6 vogels op 27 december bij het klein kreekje. Volgens het archief is deze soort nooit eerder waargenomen in het gebied.

BESLUIT

In Zeeuws-Vlaanderen is het voorkomen van de meeste vogelsoorten in de loop der jaren behoorlijk in kaart gebracht. Het monitoren van aantalsontwikkelingen gebeurt in een beperkt aantal gebieden, waarvan Canisvliet er een van is. Die inspanningen dienen te worden verder gezet.

Steeds duidelijker laat zich wel de noodzaak voelen aan meer ecologisch onderzoek voelen. Daarbij gaat het om onderzoek zowel tijdens als buiten het broedseizoen. De gegevens die dit soort onderzoek genereert kunnen in belangrijke mate bijdragen aan het onderbouwen van beleidskeuzes inzake behoud van biodiversiteit in Zeeland.

Ledeberg, december 2001

ERRATA

Jaarrapport 1996 : pag.13 Zomertortel lees april ipv maart; Koekoek lees april ipv maart: pag.14 Gierzwaluw lees mei ipv april.

Jaarrapport 1998 : pag.27 Putter lees 2 ipv 1 territorium

Jaarrapport 2000 : pag.7 Taigarietgans Anser fabalis fabalis lees Toendrarietgans Anser fabalis rossicus

¹⁰ Yellow Wagtail and Red-throated Diver - new Nest Record Scheme Alerts;BTO News nr.234 (2001) : 8-9

BIJLAGEN

LIJST DER WAARGENOMEN VOGELSOORTEN (EN ONDERSOORTEN) IN DE PERIODE 1 OKTOBER 2000 t/m 30 SEPTEMBER 2001 IN HET NATUURRESERVAAT CANISVLIET (ANTHONYPOLDER INBEGREPEN)
--

De landelijk te volgen broedvogelsoorten zijn vetgedrukt

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Broedterritorium
Dodaars	Tachybaptus ruficollis	2 territoria
Fuut	Podiceps cristatus	5 territoria
Roodhalsfuut	Podiceps griseigena	
Geoorde Fuut	Podiceps nigricollis	
Aalscholver	Phalacrocorax carbo	
Roerdomp	Botaurus stellaris	
Grote Zilverreiger	Egretta alba	
Blauwe Reiger	Ardea cinerea	
Purperreiger	Ardea purpurea	
Lepelaar	Platalea leucorodia	
Knobbelzwaan	Cygnus olor	1 territorium
Toendrarietgans	Anser fabalis rossicus	
Kolgans	Anser albifrons	
Grauwe Gans	Anser anser	min .14 territoria
Canadese Gans	Branta canadensis	6 territoria
Brandgans	Branta leucopsis	
Nijlgans	Alopochen aegyptiacus	1 territorium
Casarca	Tadorna ferruginea	
Bergeend	Tadorna tadorna	17 territoria
Smient	Anas penelope	
Krakeend	Anas strepera	5 territoria
Wintertaling	Anas crecca	
Wilde Eend	Anas platyrhynchos	ja
Pijlstaart	Anas acuta	
Zomertaling	Anas querquedula	2 territoria
Slobeend	Anas clypeata	11 territoria
Krooneend	Netta rufina	
Tafeleend	Aythya ferina	10 territoria
Kuifeend	Aythya fuligula	28 territoria
Grote Zaagbek	Mergus merganser	
Nonnetje	Mergus albellus	
Bruine Kiekendief	Circus aeruginosus	2 territoria
Blauwe Kiekendief	Circus cyaneus	
Sperwer	Accipiter nisus	
Buizerd	Buteo buteo	
Torenvalk	Falco tinnunculus	2territoria
Boomvalk	Falco subbbuteo	
Patrijs	Perdix perdix	2territoria
Fazant	Phasianus colchicus	ja
Waterral	Rallus aquaticus	4 territoria

Waterhoen	Gallinula chloropus	ja
Meerkoet	Fulica atra	ja
Scholekster	Haematopus ostralegus	4 territoria
Kluut	Recurvirostra avosetta	19 territoria
Bontbekplevier	Charadrius hiaticula	
Kleine Plevier	Charadrius dubius	4 territoria
Goudplevier	Pluvialis apricaria	
Kievit	Vanellus vanellus	min. 31 territoria
Bonte Strandloper	Calidris alpina	
Kemphaan	Philomachus pugnax	
Bok	Lymnocyptes minimus	
Watersnip	Gallinago gallinago	
Houtsnip	Scolopax rusticola	
Grutto	Limosa limosa	6 territoria
Wulp	Numenius arquata	
Zwarte Ruiter	Tringa erythropus	
Tureluur	Tringa totanus	7 territoria
Groenpootruiter	Tringa nebularia	
Witgat	Tringa ochropus	
Bosruiter	Tringa glareola	
Oeverloper	Actitis hypoleucos	
Zwartkopeeuw	Larus melanocephalus	
Kokmeeuw	Larus ridibundus	10 territoria
Stormmeeuw	Larus canus	
Kleine Mantelmeeuw	Larus fuscus	
Zilvermeeuw	Larus argentatus	
Grote Mantelmeeuw	Larus marinus	
Visdief	Sterna hirundo	
Holenduif	Columba oenas	ja
Houtduif	Columba palumbus	ja
Turkse Tortel	Streptopelia decaocto	1 territorium
Zomertortel	Streptopelia turtur	9 territoria
Koekoek	Cuculus canorus	ja
Kerkuil	Tyto alba	
Ransuil	Asio otus	1 territorium
Gierzwaluw	Apus apus	
Ijsvogel	Alcedo atthis	
Groene Specht	Picus viridis	3 territoria
Grote Bonte Specht	Dendrocopos major	ja
Veldleeuwerik	Alauda arvensis	6 territoria
Oeverzwaluw	Riparia riparia	
Boerenzwaluw	Hirundo rustica	
Huiszwaluw	Delichon urbica	
Graspieper	Anthus pratensis	8 territoria
Waterpieper	Anthus spinolette	
Rotspieper	Anthus petrosus littoralis	
Gele Kwikstaart	Motacilla flava flava	1 territorium
Witte Kwikstaart	Motacilla alba	ja
Winterkoning	Troglodytes troglodytes	ja
Heggemus	Prunella modularis	ja
Roodborst	Erithacus rubecula	
Blauwborst	Luscinia svecica	2 territoria
Beflijster	Turdus torquatus	
Merel	Turdus merula	ja
Kramsvogel	Turdus pilaris	
Zanglijster	Turdus philomelos	ja
Koperwiek	Turdus iliacus	

Grote Lijster	Turdus viscivorus	1 territorium
Rietzanger	Acrocephalus schoenobaenus	
Bosrietzanger	Acrocephalus palustris	ja
Kleine Karekiet	Acrocephalus scirpaceus	ja
Spotvogel	Hippolais icterina	ja
Grasmus	Sylvia communis	10 territoria
Tuinfluitier	Sylvia borin	ja
Zwartkop	Sylvia atricapilla	ja
Tjiftjaf	Phylloscopus collybita	ja
Fitis	Phylloscopus trochilus	
Goudhaan	Regulus regulus	
Baardman	Panurus biarmicus	
Staartmees	Aegethalos caudatus	ja
Matkop	Parus montanus	
Pimpelmees	Parus caeruleus	ja
Koolmees	Parus major	ja
Boomkruiper	Certhia brachydactyla	ja
Vlaamse Gaai	Garrulus glandarius	ja
Ekster	Pica pica	ja
Kauw	Corvus monedula	
Roek	Corvus frugilegus	
Zwarte Kraai	Corvus corone corone	ja
Spreeuw	Sturnus vulgaris	ja
Huisemus	Passer domesticus	ja
Vink	Fringilla coelebs	ja
Keep	Fringilla montifringilla	
Groenling	Carduelis chloris	1 territorium
Putter	Carduelis carduelis	1 territorium
Sijs	Carduelis spinus	
Kneu	Carduelis cannabina	2 territoria
Barmsijs	Carduelis flammea	
Rietgors	Emberiza schoeniclus	ja

137 bezoeken - 129 soorten en ondersoorten waarvan 66 soorten met broedterritorium. In deze lijst zijn ook alle gegevens uit de proefvlakken verwerkt.

Resultaten 2001 Alle soorten Proefvlak "BOS" (opp. 1 ha)

De aandachtsoorten zijn vetgedrukt

Soort	Aantal territoria
Wilde Eend	5
Fazant	2
Houtduif	13
Zomertortel	2
Koekoek	2
Grote Bonte Specht	2
Winterkoning	9
Merel	10
Zanglijster	2
Tuinfluitier	2
Zwartkop	4
Tjiftjaf	12
Staartmees	1
Pimpelmees	1

Koolmees	5
Boomkruiper	1
Vlaamse Gaai	2
Ekster	2
Zwarte Kraai	1
19 soorten	76 territoria

Resultaten 2001 Alle soorten Proefvlak "RIET" (opp. 3.5 ha)

De aandachtsoorten zijn vetgedrukt

Soort	Aantal territoria
Dodaars	1
Fuut	2
Knobbelzwaan	1
Grauwe Gans	3
Canadese Gans	4
Wilde Eend	3
Slobeend	1
Tafeleend	4
Kuifeend	3
Waterral	2
Waterhoen	1
Meerkoet	3
Winterkoning	2
Merel	2
Kleine Karekiet	20
Pimpelmees	1
Koolmees	2
Rietgors	3
18 soorten	58 territoria

Resultaten 2001 Weide- en akkervogels Proefvlak "CANISVLIETPOLDER" (opp. 12 ha)

Soort	Aantal territoria
Bergeend	3
Slobeend	1
Kuifeend	2
Scholekster	1
Kievit	6
Grutto	1
Tureluur	1
Veldleeuwerik	1
Wilde Eend	2
Meerkoet	3
Kluut	2
Kleine Plevier	1
12 soorten	24 territoria

Resultaten 2001 Weide- en akkervogels Proefvlak "NOORDWESTELIJKE ANTHONYPOLDER" (opp. 36 ha)
--

Soort	Aantal territoria
Bergeend	7
Krakeend	4
Zomertaling	2
Slobeend	9
Kuifeend	21
Tafeleend	3
Scholekster	1
Kievit	22
Grutto	5
Tureluur	5
Veldleeuwerik	5
Graspieper	8
Gele Kwikstaart	1
Wilde Eend	9
Waterhoen	2
Meerkoet	19
Witte Kwikstaart	2
Kluut	2
Kleine Plevier	2
19 soorten	129 territoria

VOORJAARSFENOLOGIE 1996-2001

	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Purperreiger	-	-	-	-	-	01.06
Zomertaling	13.04	-	18.04	10.04	27.02	14.03
Wespendief	-	26.04	-	-	28.04	-
Bruine Kiekendief	22.03	29.03	28.03	28.03	22.03	26.03
Boomvalk	-	-	22.04	-	-	04.05
Kluut	23.03	05.04	07.04	28.03	22.03	14.03
Bontbekplevier	-	-	09.03	30.03	24.05	-
Kleine Plevier	-	13.04	01.04	28.03	21.03	31.03
Strandplevier	-	-	-	-	02.05	-
Grutto	15.03	-	04.03	13.03	04.03	06.03
Regenwulp	-	-	13.04	-	24.04	-
Tureluur	23.03	12.03	18.03	19.03	08.03	06.03
Groenpootruiter	-	19.05	22.04	21.04	15.04	10.05
Bosruiter	11.05	-	09.05	28.04	02.05	10.05
Oeverloper	06.05	01.05	25.04	28.04	30.04	02.05
Visdief	-	08.05	09.05	01.05	02.05	12.05
Zomertortel	20.04	01.05	13.05	29.04	30.04	13.05
Koekoek	20.04	11.04	22.04	24.04	28.04	02.05
Gierzwaluw	11.05	05.05	01.05	28.04	24.04	04.05
Oeverzwaluw	13.04	05.05	25.04	05.04	15.04	04.05
Boerenzwaluw	08.04	05.04	04.04	05.04	15.04	31.03
Huiszwaluw	11.05	10.05	03.05	30.03	17.05	04.05
Gele Kwikstaart	27.03	11.04	08.04	07.04	07.04	12.03
Blauwborst	22.03	29.03	28.03	16.03	10.04	06.03
Gekraagde Roodstaart	-	-	13.04	-	-	-
Zwarte Roodstaart	-	-	-	-	21.03	-
Paapje	-	-	-	-	06.05	-
Beflijster	-	11.04	-	03.03	13.03	31.03
Snor	-	05.05	-	-	09.04	-
Rietzanger	-	01.05	01.04	-	-	31.03
Bosrietzanger	27.05	10.05	16.05	29.05	19.05	22.05
Kleine Karekiet	20.04	11.04	28.04	17.04	07.04	08.04
Grote Karekiet	-	-	21.05	-	-	-
Spotvogel	-	23.04	25.04	22.05	20.06	25.05
Braamsluiper	11.05	-	-	-	-	-
Grasmus	27.04	26.04	18.04	28.04	17.04	06.05
Tuinfluit	05.05	23.04	18.04	17.04	17.04	02.05
Zwartkop	20.04	11.04	18.04	07.04	09.04	17.04
Tjiftjaf	22.03	02.03	21.02	03.03	11.03	12.03
Fitis	27.03	13.04	01.04	03.04	07.04	19.04

- : geen voorjaarswaarnemingen
de vroegste data in de afgelopen 6 jaar zijn vetgedrukt

TREKVOGELONDERZOEK 2001

RESULTATEN VAN VROEGE OCHTENDTELLINGEN OP TELPOST LWVT 502 (Canisvlietbinnenpolder atlasblok 54-36).
Methode : LWVT-project (van een half uur vóór zonsopgang tot twee uur erna). **2001** 40 tellingen tussen 1 augustus en 19 november

Soort	Totaal	1° waarneming	laatste waarneming	opmerking
Aalscholver	49	02.08		
Blauwe Reiger	9	13.10		1 waarn.
Lepelaar	53	10.09		1 waarn.
Knobbelzwaan	1	02.11		
Kleine Zwaan	62	05.11		1 waarn. ¹¹
Toendrarietgans	41	15.11		
Kolgans	14	12.11		
Grauwe Gans	34	28.08		
Nijlgans	8	27.10		1 waarn.
Pijlstaart	1	08.09		
Bruine Kiekendief	5			
Blauwe Kiekendief	2	20.10		
Sperwer	7	02.08		
Buizerd	7			
Smelleken	4	29.09		
Boomvalk	1	18.08		
Slechtvalk	1	27.10		
Scholekster	3	02.08		1 waarn.
Bontbekplevier	2	10.09	18.10	
Goudplevier	409			
Morinelplevier	1	02.11		
Kievit	5897			
Bonte Strandloper	7	10.09		
Kemphaan	7	10.09		1 waarn.
Watersnip	34			
Regenwulp	1	20.08		
Wulp	10			
Witgat	3	03.08		
Kleine Mantelmeeuw	12	03.08		
Grote Mantelmeeuw	2	04.08		
Houtduif	33	12.11		1 waarn.
Boomleeuwerik	1	23.10		
Veldleeuwerik	1303			
Boerenwaluw	12		22.09	
Huiswaluw	2		15.09	
Duinpieper	14	04.08	13.10	
Graspieper	1320			
Roodkeelpieper	1	17.09		
Rotspieper	2	29.10		
Gele Kwikstaart	104		29.09	
Grote Gele Kwikstaart	7	15.09		

¹¹ Nieuwe soort

Witte Kwikstaart	60			
Heggemus	6			
Paap	2	01.08	28.08	
Tapuit	2	25.08	01.09	
Kramsvogel	138	18.10		
Zanglijster	27			
Koperwiek	90	13.10		
Grote Lijster	1			
Kauw	15	28.08		
Spreeuw	3520			
Vink	821			
Keep	69	18.10		
Groenling	48			
Putter	8	14.10		
Sijs	22	18.10		
Kneu	173			
Ijsgors	2	29.09	18.10	
Geelgors	3	10.11		1 waarn.
Ortolaan	1	03.11		
Rietgors	43	13.10		

2001
62 soorten
14536 exemplaren